HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ולימא ליה מדשמואל דאמר שמואל (א)מליח הרי הוא כרותח וכבוש הרי הוא כמבושל אי מדשמואל הוה אמינא הני מילי דמן אבל צירן ורוטבן לא קמשמע לן מיתיבי דג טהור שמלחו עם דג טמא מותר מאי לאו שהיו שניהן מלוחין לא כגון שהיה טהור מליח וטמא תפל והא מדקתני סיפא (ב)(אבל אם היה טהור מליח וטמא תפל) מכלל דרישא בששניהם מלוחין עסקינן [א] פרושי קא מפרש טהור שמלחו עם דג טמא מותר כיצד שהיה טהור מליח וטמא תפל ה"נ מסתברא דאי סלקא דעתך רישא שניהם מלוחים השתא שניהם מלוחים שרי טהור מליח וטמא תפל מיבעיא אי משום הא לא איריא תנא סיפא לגלויי רישא דלא תימא רישא טהור מליח וטמא תפל אבל שניהם מלוחין אסור תנא סיפא טהור מליח וטמא תפל מכלל דרישא שניהן מלוחין ואפ"ה שרי ת"ש מסיפא דסיפא אבל אם היה טמא מליח וטהור תפל אסור טמא מליח וטהור תפל הוא דאסור הא שניהן מלוחין שרי איידי דתנא רישא טהור מליח וטמא תפל תנא נמי סיפא טמא מליח וטהור תפל (סימן בישרא דמנח נפקותא) אמר שמואל [א]אין הבשר יוצא מידי דמו אלא א"כ מולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה איתמר רב הונא אמר מולח ומדיח במתניתא תנא [ב]מדיח ומולח ומדיח ולא פליגי [ג]הא דחלליה בי טבחא הא דלא חלליה בי טבחא רב דימי מנהרדעא מלח ליה במילחא גללניתא [ד]ומנפיץ ליה אמר רב משרשיא [ה]אין מחזיקין דם בבני מעיים תרגמא אכרכשא ומעייא והדרא דכנתא אמר שמואל [ו]אין מניחין בשר מליח אלא ע"ג כלי מנוקב רב ששת מלח ליה גרמא גרמא תרי מאי טעמא לא משום דפריש מהאי ובלע האי חד נמי פריש מהאי גיסא ובלע האי גיסא אלא [ז]לא שנא אמר שמואל משום ר' חייא השובר מפרקתה של בהמה קודם שתצא נפשה הרי זה מכביד את הבשר וגוזל את הבריות ומבליע דם באברים (ג)איבעיא להו היכי קאמר מכביד את הבשר וגוזל את הבריות משום דמבליע דם באברים הא לדידיה שפיר דמי או דלמא [ח]לדידיה נמי אסור תיקו:

מתני' המעלה את העוף עם הגבינה על השלחן אינו עובר בלא תעשה:

גמ' הא אוכלו עובר בלא תעשה שמע מינה בשר עוף בחלב דאורייתא אימא המעלה את העוף עם הגבינה על השולחן אינו בא לידי לא תעשה:

מתני' [ט]בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה אסור לבשל ואסור בהנאה [י]בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טמאה בשר בהמה טמאה בחלב בהמה טהורה מותר לבשל ומותר בהנאה (ד)ר"ע אומר [כ]חיה ועוף אינם מן התורה שנאמר [1]לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים פרט לחיה ולעוף ולבהמה טמאה (ה)רבי יוסי הגלילי אומר נאמר [2]לא תאכלו כל נבלה ונאמר לא תבשל גדי בחלב אמו את שאסור משום נבלה אסור לבשל בחלב עוף שאסור משום נבלה יכול יהא אסור לבשל בחלב ת"ל בחלב אמו יצא עוף שאין לו חלב אם:

גמ' מנא הני מילי א"ר אלעזר אמר קרא [3]וישלח יהודה את גדי העזים

כאן

הני מילי דמן. כלומר הני מילי לגבי דם וכגון בכלי שאינו מנוקב דבתר דפלט הדר בלע: **אבל צירן.** זיעה הוא ולא מיתסר והכא לדם ליכא למיחש דמנוקב הוא (א) וא"כ כשרה וכשרה נמי: **קמ"ל.** דציר אסור וציר נוח ליבלע הוא: **מאי לאו שניהם מלוחים.** ושמע מינה ציר נמי לא מיבלע כל זמן שעסוקים בפליטה: **וש"מ צירן מותר** לא גרסינן: **תפל.** מבלי מלח דהשתא לא פליט טמא מידי אבל שניהם מלוחים דטמא נמי פליט אסור וכ"ש טמא מליח וטהור תפל: **הא שניהם מלוחים שרי.** דשניהם טרודים בפליטה: רב הונא דלא בעי הדחה ברישא בדחלליה בי טבחא. כל רחיצת הבשר מתרגמינן חילול(ו): **מילחא גללניתא.** מלח גסה שלמי"א: **ומנפיץ ליה.** למילחא לאחר זמן מפני שהדם נבלע בה אבל מלח דקה אין צריך לנפץ שהיא נתכת מעצמה: **אין מחזיקין דם.** אינן בחזקת דם ליאסר אם לא נמלחו: **הדרא דכנתא.** דקין שסביב הכנתא אנטריי"ל: **ומעיא.** קבה וכרס ושאר הדקין: **וכרכשא.** טבחיי"א. אבל הלב והריאה והכבד וכנתא גופה יש בהן דם וצריכין לימלח: **אלא ל"ש.** ומותר וטעמא כדפרשינן לעיל (דף קיב: ד"ה ועופות) דכל זמן שטרודים לפלוט אינן בולעים וכשנח זה כבר נח זה: **הרי זה מכביד את הבשר.** לפי שבשעת שחיטתה היא טרודה להוציא דם וכששובר מפרקתה מתוך צרתה אין בה כח להתאנח ולהוציא דם והיא נחה ושוקטת והדם נבלע באבריה ומכביד הבשר ונמצא גוזל את הבריות כשהוא מוכרה במשקל והדם שוקל: **איבעיא להו היכי קאמר.** האי ומבליע דם דקתני כוליה חד איסורא הוא וה"ק מכביד את הבשר ונמצא גוזל את הבריות הוא משום דמבליע דם שמכביד את משקלה והבלעת דם לפרושי גוזל את הבריות נקט לה: **הא לדידיה.** דליכא למימר משום גזילה שרי לפי שהוא חוזר ויוצא ע"י מלח: **או דילמא לדידיה נמי אסור.** ותרתי איסורי קחשיב חדא דגוזל את הבריות וחדא דמבליע דם ושוב אינו יוצא ואוכל דם: **מתני' אינו עובר בלא תעשה.** היא גופה לא איצטריך דהעלאה לאו דאורייתא אלא דיוקא דילה איצטריך למידק מינה הא אוכל עוף בחלב עובר ולאפוקי מדרבי עקיבא דאמר(ז) פרט לעופות: **גמ' אינו בא לידי לא תעשה.** כלומר אין לחוש שמא יאכלנו ויעבור עליו דהי נמי אכיל ליה לא עבר: **מתני' מותר לבשל ומותר בהנאה.** דאין בו משום בשר בחלב כדיליף בגמרא [ע"ב]. ובאכילה מיהא אסור משום איסור טומאה: **פרט לעוף וחיה ובהמה טמאה.** גדי פרט לעוף שאינו בהמה. גדי פרט לחיה שאינה בהמה דאע"ג דחיה בכלל בהמה(ח) אתא קרא יתירא ומפקיע. גדי ולא את הבהמה טמאה אבל בהמה טהורה דלאו גדי כגון פרה ורחל איתרבאי מקראי כדקתני בברייתא בגמרא [ע"ב]: **נאמר לא תאכלו כל נבלה ונאמר.** באותו פסוק עצמו לא תבשל גדי בחלב אמו דמשמע כל שנוהג בו איסור נבלה יש בו משום בשר בחלב: **גמ' מנהני מילי.** דכל בהמה במשמע:

כאן

ולימא ליה מדשמואל. אע"ג דברייתא עדיפא בברייתא לחוד לא סגי אלא מכח מילתיה דשמואל דמייתי בהדה אבל בדשמואל לחוד סגי ומשני הוה אמינא הני מילי דמן וכאן אין שייך לאסור משום דמשרק שריק או כבולעו כך פולטו: **מאי** לאו שניהם מלוחין. אלמא לא בלע ולא גרסינן וש"מ דצירן מותר דהא משנה שלמה היא (ט) במסכת ע"ז (דף לה) דדג טמא צירו אסור ובסיפא דהך ברייתא נמי קתני טמא מליח וטהור תפל אסור: **טהור** מליח וטמא תפל מותר. גבי מליח כרותח לא שייך לא עילאה גבר ולא תתאה גבר ואפילו קליפה לא בעי אע"ג דאמרינן (פסחים דף עו.) גבי עילאה ותתאה אדמיקר ליה בלע ויש ללמוד מכאן דא"צ להגעיל דפוסי גבינות העובדי כוכבים ומותר לעשות בהם גבינות לישראל ולמולחן בתוכן דהוי כמו טהור מליח וטמא תפל דאין שייך מליחה בעץ ולא נעשה עץ רותח ע"י מליחה ומעשים בכל יום דמלח בקערה שמשתמשין בה בשר לוקחים ממנו לתת בחלב והמחמיר תבא עליו ברכה: **אין** מחזיקין דם בבני מעיים. (י)לאסור מטעם זה למלוח בני מעיים עם שאר בשר משום דלא טרידי לפלוט (ב) דבלעי דם כמו דגים דהכא דם משרק שריק אבל דגים רפו קרמייהו כדפי' לעיל (דף קיב: ד"ה ודגים) ואין להתיר מטעם שריקה אם היו שופכין דם על הבשר בשעת צליה דדוקא דם הנפלט נופל עם הציר ע"י צליה או ע"י מליחה כדאמר לעיל (דף קיא.) דשריק אבל היכא דהוי הדם בעיניה לא אשכחן: **אלא** ל"ש. ומותר בכל ענין אע"פ שמניח השניה על אותה שנמלחה תחלה כדפרישית לעיל: **בשר** בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה כו'. הוא הדין בשר עוף לרבנן דאסור מן התורה דדוקא ר"ע הוא דאמר חיה ועוף אינם מן התורה ונפקא לן מדדריש לקמן את שאסור משום נבלה אסור לבשלו בחלב:

אלא

עין משפט נר מצוה

צג א מיי' פ"ט מהל' מאכלות אסורות הל' י ועי' בהשגות ובמ"מ סמג לאוין קלז טוי"ד סי' סט:

צד ב ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף א:

צה ד מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף ז:

צו ה מיי' שם הל' יח סמג שם טוש"ע י"ד סי' עה סעיף א:

צז ו מיי' שם הל' יא סמג שם טוש"ע י"ד סי' סט סעיף טז:

צח ז מיי' [לא נמצא ברמב"ם] וסמג שם טוש"ע י"ד סי' ע סעיף א:

צט ח מיי' שם הל' ט ועי' במ"מ ובמגיה סמג שם טוש"ע י"ד סי' פז סעיף ג:

ק ט י מיי' פ"ט שם הל' ג סמג לאוין קמא טוש"ע י"ד סי' פז סעיף ג:

קא כ מיי' שם הל' ד טוש"ע שם:

שיטה מקובצת

א] פרושי קמפרש. נ"ב עי' תוס' בכורות דף ל"א ע"ב:

רבינו גרשום

שהיה טהור מליח וטמא תפל. כלומר טמא שאינו מלוח שממלוח יוצא ציר ומתפל אינו יוצא ציר: טמא מליח וטהור תפל הוא דאסור. כלומר דתפל בולע הא שניהם מלוחין שרו דאינו בולע: הא דחללי בי טבחא. כלומר מליח ומדיח. הא דלא חללי בי טבחא מדיח ומליח ומדיח ומה לשון חללי רוחצין כדמתרגם וירחץ את הקרב וחללי ית גוא: מלח ליה במילחא גללניתא. כלומר מלח ליה מילחא גסה ומניח המלח שעה בתוך הבשר שיוציא הדם ואח"כ מנפץ ליה למלח בהדי דם ולא בעי הדחה אחריתי: הדרא דכנתא. אלו הדקין אבל כנתא עצמה ששמו אִינְטְרִילִיוּ בלע"ז בו מחזיקים דם וצריך למולחו יפה ולהדיחו יפה: דאי בעי למיכל מיניה אומצא אסור. כלומר עד שידיחנו וימלחנו: ואסור בהנאה. כלומר ואפי' להשליכו לכלבו: מנהני מילי. דכל בשר בכל מיני חלב אסור אע"ג דלא חזינן בקרא אלא גדי:

מסורת הש"ס

א) [לעיל לז: קיא: קיב. פסחים עו.], ב) [נ"ל היה טהור מליח וטמא תפל מותר וכ"א בתוספתא תרומות רפ"ט וכן בתוס' בכורות לא: ד"ה א"כ], ג) [גי' הרי"ף והרא"ש איבעיא להו הואיל ואיבלע דם באיברים מי שרי למיכל מיניה באומצא או לא ויש חילוק לענין דינא בין הגירסאות ועי' בב"י סי' סז ד"ה השובר], ד) [לעיל קד.], ה) שבת קל., ו) [ויקרא ח], ז) [לקמן], ח) [לעיל עא.], ט) [בתרומות פ"י מ"ח], י) [נ"ל אין לאסור],

תורה אור השלם

1. רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ:
שמות כג יט

2. לֹא תֹאכְלוּ כָל נְבֵלָה לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וַאֲכָלָהּ אוֹ מָכֹר לְנָכְרִי כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַייָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ:
דברים יד כא

3. וַיִּשְׁלַח יְהוּדָה אֶת גְּדִי הָעִזִּים בְּיַד רֵעֵהוּ הָעֲדֻלָּמִי לָקַחַת הָעֵרָבוֹן מִיַּד הָאִשָּׁה וְלֹא מְצָאָהּ:
בראשית לח כ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל צירן וכו' דא"כ כשרה:

(ב) תום' ד"ה אין וכו' ובלעי דם:

לעזי רש"י

שלמי"א [שי"ל יימ"א]. מלח הסלעאנטרי"ל [אינטריי"ל]. שומן המעיים. טבחיי"א [טבחיא"ה]. חלחולת.

מוסף רש"י

מליח הרי הוא כרותח וכבוש הרי הוא כמבושל. ראה לעיל לז ב. אלא ע"ג כלי מנוקב. לפי שהדם היוצא נשאר בכלי וחוזר ונבלע בבשר (לעיל קיב:). נאמר לא תאכלו כל נבלה. ונאמר באותו פסוק עצמו לא תבשל גדי, משמע כל האסור משום נבלה נוהג בו איסור בשר בחלב (שבת קל.).